

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.10.2009, sp. zn. 25 Cdo 479/2007, ECLI:CZ:NS:2009:25.CDO.479.2007.1

Číslo: 100/2010

Právní věta: Za škodu způsobenou pozastavením splnění příkazu k úhradě stát odpovídá, nenaplňoval-li obchod znaky obchodu neobvyklého (podezřelého), tj. obchodu, jehož znaky jsou demonstrativně vypočteny v § 1 odst. 5 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění účinném do 31. 7. 2000. Za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení o zajištění peněžních prostředků na účtu stát odpovídá, bylo-li rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.10.2009

Spisová značka: 25 Cdo 479/2007

Číslo rozhodnutí: 100

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost státu za škodu

Předpisy: § 1 předpisu č. 61/1996Sb.

§ 1 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 14 předpisu č. 61/1996Sb.

§ 4 předpisu č. 61/1996Sb.

§ 4 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 6 předpisu č. 61/1996Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se vůči státu domáhala zaplacení částky v celkové výši 28 144 702,80 Kč jako náhrady škody (sestavující z nákladů vynaložených na zaplacení smluvní pokuty, náhrady škody a nákladů rozhodčího řízení společnosti ZEL, dále z nákladů právního zastoupení a ušlého zisku), která jí měla vzniknout v důsledku odložení jejího bankovního příkazu k převodu peněz z pokynu Finančně analytického útvaru Ministerstva financí (dále též jen „FAÚ“) a následného zajištění všech finančních prostředků na účtu žalobkyně na základě rozhodnutí Policie ČR.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 30. 8. 2001 žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení s odůvodněním, že za stát je v tomto případě příslušné jednat Ministerstvo financí a že jak FAÚ, tak orgány činné v trestním řízení jednaly v souladu se zákonem; odpovědnost státu proto není dána.

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze usnesením ze dne 16. 5. 2002 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že nárok na náhradu škody (za předpokladu jejího vzniku) v důsledku odložení příkazu k úhradě z pokynu FAÚ a v důsledku nezákonného usnesení Policie ČR o zajištění finančních prostředků na účtu žalobkyně je opodstatněný a že v dalším řízení se bude soud prvního stupně zabývat ostatními předpoklady odpovědnosti státu za škodu a bude jednat též s Ministerstvem spravedlnosti.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 poté rozsudkem ze dne 31. 1. 2005 uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 1 176 738,46 Kč s příslušenstvím (Ministerstvu financí) a 26 324 096,22 Kč s příslušenstvím (Ministerstvu spravedlnosti), ohledně 643 868,12 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že za účelem uhrazení dluhu ve výši 226 276 384,21 Kč splatného dne 30. 4. 1998 zadala žalobkyně dne 24. 4. 1998 (se splatností k 27. 4. 1998) příkaz bance k převodu 6 792 882 USD ve prospěch účtu společnosti ZEL. Jelikož banka zhodnotila uvedenou transakci jako neobvyklý obchod, odložila splnění příkazu o 24 hodin a téhož dne (27. 4. 1998) oznámila své podezření FAÚ, který neprodleně nařídil bance odložit splnění příkazu k úhradě o dalších 48 hodin, tj. do 30. 4. 1998, a podal trestní oznámení na předsedkyni představenstva žalobkyně R. F. (věc byla dne 28. 7. 1998 odložena). Policie ČR, Úřad vyšetřování hl. m. Prahy, usnesením ze dne 30. 4. 1998 zajistila na účtu žalobkyně peněžní prostředky ve výši 7 243 899,31 USD s odůvodněním, že je zde podezření na mezinárodní transakci peněz směřující k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Dne 24. 6. 1998 udělilo Městské státní zastupitelství v Praze souhlas ke zrušení zajištění peněžních prostředků na účtu žalobkyně, k čemuž pak došlo usnesením Policie ČR, Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy, ze dne 1. 7. 1998, s odůvodněním, že skutečnosti zjištěné provedeným šetřením svědčí o reálném obchodním podkladu předmětné finanční transakce, takže pro účely dalšího řízení již není zajištění třeba. K 8. 7. 1998 byl převod finančních prostředků dokončen a dlužná částka připsána na účet společnosti ZEL. Na základě pravomocného rozhodčího nálezu ze dne 25. 10. 1998 zaplatila žalobkyně společnosti ZEL pro nesplnění povinnosti uhradit dluh řádně a včas dne 11. 11. 1998 částku 20 018 500 Kč (20 000 000 Kč na náhradě škody a 18 500 Kč na nákladech rozhodčího řízení) a dne 13. 11. 1998 částku 234 354,40 USD (smluvní pokutu); na nákladech právního zastoupení zaplatila Mgr. K. T. celkem 1 100 030 Kč. Soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu dospěl k závěru, že za situace, kdy trestní stíhání předsedkyně představenstva žalobkyně R. F. skončilo rozhodnutím vyšetřovatele o odložení věci, neboť nešlo o podezření ze spáchání trestného činu a nebyl prokázán úmysl dosáhnout legalizace výnosu z trestné činnosti, je dána odpovědnost státu za škodu podle § 14 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění ke dni vzniku škody, a podle § 3, 4 zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, nikoliv však ve výši žalobkyní požadované. Nárok na náhradu ušlého zisku vyčísleného částkou 4509,20 USD v podobě obecných úrokových sazeb z vkladů a úvěrů není důvodný, neboť žalobkyně neprokázala ani netvrdila skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že nebyl zajištění peněžních prostředků na jejím účtu, mohla by reálně očekávat příjmy z úroků z vkladů nebo úvěru (navíc celý zůstatek na účtu byl po celou dobu zajištění úročen 2 %, takže k jistému zhodnocení přesto došlo). K důvodnosti nároku na náhradu nákladů vynaložených na zaplacení smluvní pokuty, náhrady škody a nákladů rozhodčího řízení společnosti ZEL na základě rozhodčího nálezu soud prvního stupně uvedl, že kdyby nedošlo ze strany banky a FAÚ k odložení splnění příkazu a k následnému zajištění peněz na účtu žalobkyně orgánem činným v trestním řízení, příkaz k převodu peněz by byl dne 27. 4. 1998 splněn a k 29. 4. 1998 (před termínem splatnosti) včas dokončen, přičemž nebyla zjištěna žádná skutečnost svědčící o neexistenci vztahu příčinné souvislosti mezi jednáním shora uvedených orgánů a vznikem takto vyjádřené škody; žalobkyni proto náleží – po zkrácení o 2% úrok ze zůstatku na účtu žalobkyně, na který měla i po dobu zajištění nárok – 26 912 034,68 Kč. Zmenšení majetku žalobkyně nastalo rovněž úhradou nákladů právního zastoupení v rozsahu odměn za pět úkonů právní služby v rámci trestního řízení (435 850 Kč), dva úkony v rámci rozhodčího řízení (83 900 Kč) a za dva úkony v rámci

předběžného projednání nároku na náhradu škody podle § 9 zákona č. 58/1969 Sb. (69 050 Kč), nikolvi však v rozsahu odměn za účast u výslechu R. F., při němž advokát neplnil roli právního zástupce žalobkyně, nýbrž osoby podávající vysvětlení ve smyslu § 158 odst. 4 tr. ř., a za účast u třech jednání na Městském státním zastupitelství v Praze a na Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy ve stadiu před zahájením trestního stíhání, která není úkonem právní služby. Vzhledem k samostatným rozpočtovým kapitolám organizačních složek státu zavázal soud prvního stupně ČR – Ministerstvo spravedlnosti k náhradě nákladů právního zastoupení v trestním řízení ve výši 435 850 Kč a ostatní zjištěnou škodu (27 064 984,68 Kč) vycházející z celkové doby 69 dnů, po kterou byla žalobkyně v prodlení se splněním dluhu rozdělil podle poměru 3/69 ku 66/69; 3 dny prodlení jdou k tíži ČR – Ministerstva financí (1 176 738,46 Kč) a 66 dní k tíži ČR – Ministerstva spravedlnosti (26 324 096,22 Kč), jelikož příčinou vzniku škody bylo jak odložení splnění příkazu k úhradě, tak i nezákonné rozhodnutí o zajištění peněz žalobkyně.

K odvolání žalované (obou organizačních složek státu) M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 31. 5. 2006 rozsudek soudu prvního stupně v napadených vyhovujících výrocích ve věci samé změnil tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze zjištěného skutkového stavu, avšak neztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně (a předchozího odvolacího senátu), že podmínky odpovědnosti státu za škodu jsou splněny. K tvrzenému nesprávnému úřednímu postupu FAÚ uvedl, že ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 61/1996 Sb., ve znění ke dni vzniku škody, je třeba aplikovat ve spojení se zákonem č. 58/1969 Sb. a v jeho mezích je pak třeba zkoumat zákonné předpoklady odpovědnosti státu za škodu, nikoliv je vykládat tak, že neprokáže-li se pokus o legalizaci výnosu z trestné činnosti, je dána odpovědnost státu bez dalšího. FAÚ jednal v souladu se zákonem č. 61/1996 Sb. a nesprávného úředního postupu se nedopustil, jestliže poté, co obdržel informace o neobvyklém obchodu, uložil bance, aby splnění příkazu k úhradě odložila, a podal trestní oznámení na předsedkyni představenstva žalobkyně. Ani usnesení Policie ČR, Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy, ze dne 30. 4. 1998, o zajištění peněžních prostředků na účtu žalobkyně, neshledal odvolací soud nezákonným ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 58/1969 Sb. Ačkoliv předmětné rozhodnutí bylo zrušeno na základě žalobkyní vyvolaného odvolacího řízení, o její stížnosti nebylo pravomocně rozhodnuto a její žádosti o zrušení usnesení nebylo vyhověno. Pak ovšem nelze uzavřít, že došlo ke zrušení rozhodnutí na základě opravného prostředku, jak § 4 odst. 2 zákona č. 58/1969 Sb. vyžaduje, jestliže ke zrušení usnesení došlo ze zákonných důvodů mimo opravné řízení podle § 79a odst. 3 tr. ř. Odvolací soud tedy uzavřel, že předpoklady odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem a nezákonným rozhodnutím nebyly shledány, přičemž názor obsažený v rozsudku Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. [1 Cz 6/90](#), publikovaném pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991, byl již překonán judikaturou Ústavního soudu např. v nálezu ze dne 19. 12. 2002, sp. zn. III. ÚS 165/2002.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které odůvodňuje podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Namítá nesprávné právní posouzení charakteru odpovědnosti státu za škodu podle § 14 zákona č. 61/1996 Sb. odvolacím soudem, kdy použití zákona č. 58/1969 Sb. mělo být pouze přiměřené. Žalobkyně tvrdí, že správnost úředního postupu musí být poměřována mimo jiné i z hlediska účelu, k jehož dosažení postup státního orgánu směřuje, a že o nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup se jedná vždy, neprokáže-li se úmysl legalizovat výnos z trestné činnosti, o čemž svědčí usnesení Policie ČR, Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy, ze dne 1. 7. 1998, o zrušení zajištění finančních prostředků na účtu žalobkyně (odpovědnost státu je pak posílena i koncepcí samotného řízení o zadržení finančních prostředků, které je neveřejné, a tím je a priori odňata možnost bránit se v řízení). Existence příčinné souvislosti mezi jednáním FAÚ a vzniklou škodou za období od 27. 4. 1998 do 30. 4. 1998 je proto zřejmá. Žalobkyně dále nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že usnesení Policie ČR, Úřadu vyšetřování hl. m. Prahy, ze dne 30. 4. 1998, o zajištění peněžních prostředků na účtu žalobkyně nelze považovat za nezákonné podle § 4 zákona č. 58/1969 Sb., jestliže v řízení bylo prokázáno, že využila všechny procesní prostředky, které

jsou jí zákonem svěřeny (stížnosti proti tomuto rozhodnutí i žádosti podle § 79a odst. 4 trestního řádu o zrušení zajištění peněz na jejím účtu); k tíži žalobkyně nemůže být přičítáno, že příslušný orgán činný v trestním řízení rozhodne o zrušení rozhodnutí, aniž by meritorně rozhodl o oprávněm prostředku (v této souvislosti odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2003, sp. zn. [I. ÚS 125/99](#)). Judikatura Ústavního soudu, která vychází z doktríny proporcionality omezení základních lidských práv a svobod, není v rozporu s rozsudkem Nejvyššího soudu ČSR ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. [1 Cz 6/90](#), publikovaným pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991, řešícím situaci, kdy trestní stíhání bylo zastaveno, avšak poškozený nemá žádný zákonný prostředek, který by změnil právní titul zastavení trestního stíhání. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání prostřednictvím Ministerstva financí ztotožnila s právním názorem odvolacího soudu a uvedla, že rozhodujícím pro posouzení důvodnosti uplatněného nároku je závěr, že jednání v souladu se zákonem nemůže mít za následek vznik odpovědnosti. Navrhla, aby bylo dovolání jako nedůvodné zamítnuto. Stejný návrh za ni učinilo i Ministerstvo spravedlnosti, které se ve vyjádření rovněž ztotožnilo s právním názorem odvolacího soudu a uvedlo, že v právu by se nemělo užívat analogií judikatorních závěrů, tím spíše pak ne analogií judikátů založených na extenzivním výkladu zákona (v této souvislosti odkázala na nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 11. 2002, sp. zn. [II. ÚS 155/01](#), a ze dne 13. 5. 2003, sp. zn. [II. ÚS 236/03](#)).

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 - srov. bod 12. Čl. II zákona č. 7/2009 Sb.) vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 31. 5. 2006. Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení, dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., není důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., které dovolatelka uplatnila jako dovolací důvod, může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění účinném v době, kdy došlo k pozastavení peněžní transakce žalobkyně, tj. před novelou č. 159/2000 Sb., účinnou od 1. 8. 2000, legalizací výnosů se rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu výnosu s cílem vzbudit zdání, že se jedná o příjem nabytý v souladu se zákonem. Uvedené jednání spočívá zejména a) v přeměně nebo v převodu majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, za účelem utajení nebo zastření nezákonného původu majetku nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páčání takové činnosti, proto, aby unikla právním důsledkům svého jednání, b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, nakládání a pohybu majetku nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, c) v nabytí, držbě, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti, d) ve sdružování osob za účelem spáchání činu uvedeného pod písmeny a), b) a c). Podle odst. 2 tohoto ustanovení výnosem podle tohoto zákona (dále jen „výnos“) se rozumí jakákoliv ekonomická výhoda z jednání, které vykazuje znaky trestného činu; za ekonomickou výhodu podle tohoto zákona se nepovažuje důsledek nesplnění daňové, poplatkové a jiné obdobné povinnosti vyplývající ze

zvláštního zákona. Podle odst. 5 tohoto ustanovení neobvyklým obchodem je jednání, které svojí povahou, obsahem nebo výjimečností zjevně vybočuje z běžného rozsahu nebo charakteru obchodů určitého druhu nebo určité osoby.

Podle § 4 odst. 1 tohoto zákona zjistí-li finanční instituce při své činnosti neobvyklý obchod, je povinna o tom učinit oznámení příslušné organizační složce Ministerstva financí (dále jen „ministerstvo“) s uvedením všech zjištěných identifikačních údajů. Podle odst. 5 tohoto ustanovení oznámením neobvyklého obchodu není dotčena povinnost stanovená ve zvláštním zákoně oznámit skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu.

Podle § 6 odst. 1 tohoto zákona finanční instituce může splnit příkaz klienta týkající se neobvyklého obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení ministerstvem, pokud hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu. Podle odst. 2 tohoto ustanovení jestliže si prověření neobvyklého obchodu vyžádá delší dobu, může ministerstvo ve lhůtě uvedené v odstavci 1 uložit finanční instituci, aby splnění příkazu dále odložila nejdéle na dobu 72 hodin od doby, kdy přijalo oznámení. Jestliže ministerstvo v této lhůtě finanční instituci nesdělí, že podalo trestní oznámení, finanční instituce po uplynutí lhůty příkaz provede; v opačném případě vyčká, zda do tří dnů od podání trestního oznámení orgán činný v trestním řízení nerozhodne o předmětu obchodu.

Podle § 14 odst. 1 tohoto zákona splněním povinnosti uvedené v § 6 nevzniká odpovědnost toho, kdo tak učinil, nahradit škodu vzniklou v souvislosti s těmito úkony; odpovědnost za takovou škodu nese stát. Podle odst. 2 tohoto ustanovení nárok na náhradu škody nepřísluší, jestliže obchod, o němž bylo učiněno oznámení nebo další úkon podle tohoto zákona, byl proveden v úmyslu dosáhnout legalizace výnosu. Podle odst. 3 tohoto ustanovení nestanoví-li tento zákon jinak, užije se na řízení o náhradě škody, za niž odpovídá stát, přiměřeně ustanovení zákona o odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Ústředním orgánem, s nímž je podle uvedeného zákona třeba nárok na náhradu škody projednat, je Ministerstvo financí.

Z této úpravy je zřejmé, že prvotním prostředkem k tomu, aby bylo zabráněno zakrývání nezákonného původu výnosů, je zákonem stanovená procedura vedoucí k odložení příkazu k provedení finanční transakce samotnou finanční institucí (§ 6). Aby toho bylo možno dosáhnout, garantuje stát, že škody způsobené pozastavením splnění příkazu nenese finanční instituce jednáající podle zákona, nýbrž stát. Z ustanovení § 14 odst. 1 zákona by bez přihlédnutí ke kontextu celé úpravy a jejímu vývoji snad bylo možno dovodit, že stát takto odpovídá za jakoukoliv škodu, která vznikla v souvislosti s postupy popsány v § 6, s výjimkou popsanou v § 14 odst. 2 zákona, kdy nárok na náhradu škody nenáleží tomu, jehož úmysl dosáhnout legalizace výnosu byl prokázán. Takový výklad ovšem postrádá logiku, protože při prokázaném zakrývání nezákonného původu výnosů nastupuje trestní odpovědnost subjektu provádějícího finanční transakci a o odpovědnosti státu za překažení takové operace vůbec nemůže být řeč (je zřejmé, že zmíněná výjimka by při tomto výkladu byla zcela nadbytečnou). Je proto třeba uvedená ustanovení vykládat v souladu se zpřesňující pozdější úpravou, kdy důvodová zpráva k zákonu č. 284/2004 Sb., jímž došlo ke změně úpravy odpovědnosti státu za škodu v této oblasti, poukazuje na původní smysl ochránit povinné osoby před případnými nároky, vzniklými z pozdržení transakce, a hledí na původní znění § 14 odst. 1, částí věty za středníkem, tak, že navozuje objektivní odpovědnost státu za škodu, která vznikla v souvislosti s odložením splnění příkazu, pokud ovšem nešlo o obchod, který je definován jako podezřelý či neobvyklý podle terminologie předpisu před novelou (tzv. podezřelý obchod nemusí být nutně obchodem nezákonným ve smyslu tohoto zákona). Zbývá doplnit, že tento důvod odpovědnosti je samostatnou skutkovou podstatou odpovědnosti státu za škodu, přičemž ustanovení zákona č. 58/1969 Sb. či 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu při výkonu veřejné moci, se použijí podle § 14 odst. 3 přiměřeně pouze na řízení o náhradu škody, nikoliv na posouzení podmínek odpovědnosti. Došlo-li tedy k postupu podle § 6 zákona a vznikla-li tím dotčenému subjektu škoda,

odpovídá za ni stát za podmínek uvedených v § 14 odst. 1, 2 zákona, aniž by bylo třeba hodnotit činnost FAÚ z pohledu nesprávnosti úředního postupu ve smyslu ustanovení § 18 zákona č. 58/1969 Sb. či § 13 zákona č. 82/1998 Sb.; odpovědnost nastupuje pouze tehdy, nenaplněval-li obchod znaky tzv. obchodu podezřelého, tj. obchodu, jehož znaky jsou demonstrativně vyčteny v § 1 odst. 5 zákona.

Odlisný právní režim má posouzení odpovědnosti za škodu, která vznikla poté, co do prověřování legálnosti neobvyklého obchodu zasáhly orgány činné v trestním řízení, resp. kdy bylo neprovedení finanční transakce podloženo jejich rozhodnutím. Tyto postupy již zákon č. 61/1996 Sb. neupravuje, řídí se proto příslušnými ustanoveními trestního řádu. Pak se ovšem uplatní odpovědnost nikoliv podle zákona č. 61/1996 Sb., nýbrž podle speciálních zákonů o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné (státní) moci, tedy zákonů č. 58/1969 Sb. či 82/1998 Sb., neboť jde o použití opatření ze strany orgánů činných v trestním řízení. Došlo-li k zajištění peněžních prostředků na základě rozhodnutí podle § 79a tr. ř., jedná se nikoliv o aplikaci ustanovení o odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, nýbrž nezákonným rozhodnutím, jak správně rozlišil odvolací soud.

Podle § 36 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), odpovědnost podle tohoto zákona se vztahuje na škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána ode dne účinnosti zákona, a na škodu způsobenou ode dne účinnosti zákona nesprávným úředním postupem; odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána přede dnem účinnosti zákona, a za škodu způsobenou přede dnem účinnosti zákona nesprávným úředním postupem se řídí dosavadními předpisy. Tento zákon nabyl účinnosti dne 15. 5. 1998.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí, s nímž žalobkyně spojuje vznik škody, bylo vydáno před uvedeným datem (30. 4. 1998), posuzovaly soudy obou stupňů věc správně podle dosavadního předpisu, tj. podle zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem.

Podle § 1 odst. 1, věty první, zákona č. 58/1969 Sb. stát odpovídá za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, které v občanském soudním řízení a v řízení před státním notářstvím, v řízení správním a dále v řízení trestním, pokud nejde o rozhodnutí o vazbě nebo trestu, vydal státní orgán nebo orgán státní organizace. Podle odst. 2 tohoto ustanovení odpovědnosti podle odstavce 1 se nelze zprostit. Podle § 4 odst. 1, věty první, tohoto zákona nárok na náhradu škody nelze uplatnit, dokud pravomocné rozhodnutí, jímž byla škoda způsobena, není pro nezákonnost zrušeno příslušným orgánem. Podle § 4 odst. 2 tohoto zákona výjimkou z ustanovení odstavce 1 lze uplatnit nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na jeho právní moc, jestliže toto rozhodnutí bylo na základě opravného prostředku zrušeno nebo změněno.

U objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím je jednou z podmínek odpovědnosti existence nezákonného rozhodnutí. V souladu se zásadou presumpce správnosti rozhodnutí není soud v řízení o náhradu škody oprávněn sám posuzovat zákonnost rozhodnutí vydaného v jiném řízení a podmínka nezákonnosti rozhodnutí je splněna pouze tehdy, bylo-li toto rozhodnutí skutečně zrušeno nebo změněno příslušným orgánem, a to právě pro nezákonnost (např. proto, že nemělo být vůbec vydáno). Zrušujícím nebo měnícím rozhodnutím je naopak soud vázán, včetně případných důvodů, proč ke změně či zrušení došlo.

V posuzovaném případě bylo zjištěno (správnost skutkových závěrů, o něž opřel své rozhodnutí i odvolací soud, není v dovolání zpochybněna a nepodléhá tak dovolacímu přezkumu), že usnesení ze dne 30. 4. 1998, jímž byly zajištěny na účtu žalobkyně peněžní prostředky ve výši 7 243 899,31 USD s odůvodněním, že je zde podezření na mezinárodní transakci peněz směřující k legalizaci výnosů z

trestné činnosti, bylo usnesením ze dne 1. 7. 1998 zrušeno z důvodu, že pominuly důvody pro další zajištění.

Podle § 79a odst. 1 tr. ř., ve znění účinném v době vydání předmětného rozhodnutí, tj. ve znění před novelou č. 265/2001 Sb., účinnou od 1. 1. 2002, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že peněžní prostředky na účtu u banky jsou určeny ke spáchání trestného činu, nebo k jeho spáchání byly užity, nebo jsou výnosem z trestné činnosti, může předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, vyšetřovatel nebo policejní orgán rozhodnout o zajištění peněžních prostředků na účtu. Vyšetřovatel a policejní orgán k takovému rozhodnutí potřebují předchozí souhlas státního zástupce.

Podle odstavce 3, věty první, tohoto ustanovení jestliže zajištění peněžních prostředků na účtu pro účely trestního řízení již není třeba, nebo zajištění není třeba ve stanovené výši, orgán činný v trestním řízení uvedený v odstavci 1 zajištění zruší nebo je omezí.

Z této úpravy je zřejmé, že ustanovení § 79a tr. ř. zakládá orgánům činným v trestním řízení právo zajistit peněžní prostředky, je-li toho třeba pro zjištění, zda nedošlo ke spáchání trestného činu. Jde tedy o zákonem stanovený prostředek, který má umožnit prověření, zda nedošlo k trestné činnosti, a zároveň zabránit odčerpání finančních prostředků osobami oprávněnými jimi nakládat, to vše zpravidla v krátkých časových lhůtách za podmínek neodkladného úkonu (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha : C. H. Beck 2008, s. 617-618, bod 8). S použitím tohoto prostředku, který kromě jiného slouží i k naplnění účelu zákona směřujícího k potírání legalizace výnosů trestné činnosti, není spojena odpovědnost státu za škodu, nejde-li o rozhodnutí nezákonné. Nezákonnost lze ovšem spatřovat pouze v tom, že je toto rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno např. proto, že nebyly dány podmínky pro jeho vydání, nikoliv v tom, že po provedení příslušného šetření odpadly důvody pro další zadržení věci a že je rozhodnutí zrušeno postupem, který předpokládá ustanovení § 79a odst. 3 tr. ř., jak tomu bylo ostatně i v posuzované věci. Na tom nic nemění okolnost, že žalobkyně proti usnesení podala stížnost, o níž nebylo rozhodnuto, neboť žalobkyně tím splnila podmínku podání opravného prostředku vyžadovanou ustanovením § 3 zákona, nicméně ke zrušení došlo z podnětu samotných orgánů činných v trestním řízení ihned poté, co bylo provedeno provedené šetření a co po naplnění účelu, pro který byly prostředky zajištěny, odpadly důvody pro další trvání zajištění (srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 2. 2009, sp. zn. [25 Cdo 4462/2007](#)).

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je věcně správné a že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. není naplněn; Nejvyšší soud tudíž dovolání žalobkyně podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zamítl.